HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

21 februarie 2013*

„Securitate socială — Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 — Articolul 72, articolul 78 alineatul (2) litera (b) și articolul 79 alineatul (1) litera (a) — Prestații familiale pentru orfani — Cumularea perioadelor de asigurare și de activitate salariată — Perioade realizate într-un alt stat membru de părintele supraviețuitor — Neluare în considerare”

În cauza C-619/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal du travail de Bruxelles (Belgia), prin decizia din 15 noiembrie 2011, primită de Curte la 30 noiembrie 2011, în procedura

Patricia Dumont de Chassart

împotriva

Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS),

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, domnii E. Jarašiūnas și A. Ó Caoimh (raportor), doamna C. Toader și domnul C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 noiembrie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Dumont de Chassart, de F. Hachez și de T. Delahaye, avocats;

— pentru guvernul belgian, de L. Van den Broeck și de M. Jacobs, în calitate de agenți, asistate de J. Vanden Eynde și de L. Delmotte, avocats;

— pentru Consiliul Uniunii Europene, de M. Sitbon, precum și de M. Veiga și de S. Cook, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de V. Kreuschitz și de G. Rozet, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 13 decembrie 2012,

* Limba de procedură: franceza.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 72, a articolului 78 alineatul (2) litera (b) și a articolului 79 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 35), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1399/1999 al Consiliului din 29 aprilie 1999 (JO L 164, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 5, p. 115, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Dumont de Chassart, pe de o parte, și Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS) (denumit în continuare „ONAFTS”), pe de altă parte, având ca obiect refuzul acestuia din urmă de a-i acorda doamnei Dumont de Chassart, în numele fiului său, alocațiile familiale pentru orfani.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Articolul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 prevede că, în sensul acestui regulament, termenul „lucrător salariat” înseamnă, în principal, orice persoană care este asigurată în temeiul unei asigurări obligatorii sau facultative continue împotriva unuia sau mai multor evenimente neprevăzute corespunzătoare ramurilor unui regim de asigurări sociale care se aplică lucrătorilor salariați.

4 Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Persoanele aflate sub incidența regulamentului”, prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică lucrătorilor salariați sau lucrătorilor care desfășoară activități independente și studenților care se află ori s-au aflat sub incidența legislației din unul sau mai multe state membre și care sunt resortisanți ai unuia dintre statele membre sau sunt persoane apatride ori refugiați cu reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre, precum și membrilor familiilor acestora și supraviețuitorilor lor.

(2) Prezentul regulament se aplică succesorilor lucrătorilor salariați sau lucrătorilor care desfășoară activități independente și studenților care s-au aflat sub incidența legislației din unul sau mai multe state membre, indiferent de cetățenia acestor persoane, dacă succesorii acestora sunt resortisanți ai unuia dintre statele membre sau apatrizi ori refugiați cu reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre.”

5 Articolul 4 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la următoarele domenii de securitate socială:

[…]

(c) prestații pentru limită de vârstă;

[…]

(h) prestații familiale.”

6 Articolul 72 din Regulamentul nr. 1408/71, intitulat „Cumularea perioadelor de asigurare, de activitate salariată sau activitate independentă”, cuprins în capitolul 7 din titlul III al acestui regulament, care privește „Prestațiile familiale”, prevede:

„În cazul în care legislația unui stat membru condiționează dobândirea dreptului la prestații de realizarea perioadelor de asigurare, activitate salariată sau activitate independentă, instituția competentă a acelui stat ia în considerare în acest scop, în măsura necesară, perioadele de asigurare, activitate salariată sau activitate independentă realizate în orice alt stat membru, ca și cum ar fi perioade realizate în temeiul legislației pe care o aplică.”

7 Articolul 78 din Regulamentul nr. 1408/71, cuprins în capitolul 8 din titlul III al acestui regulament, referitor la „Prestațiile pentru copiii aflați în întreținerea titularilor de pensii sau de indemnizații și pentru orfani”, are următorul cuprins:

„(1) Prin «prestații», în sensul prezentului articol, se înțeleg alocațiile familiale și, dacă este cazul, alocațiile suplimentare sau speciale pentru orfani.

(2) Prestațiile pentru orfani se acordă în conformitate cu următoarele reguli, indiferent de statul membru pe al cărui teritoriu orfanul sau persoana fizică sau juridică care îl întreține efectiv are reședința:

(a) pentru orfanul unui lucrător salariat sau al unui lucrător care a desfășurat o activitate independentă decedat după ce s-a aflat sub incidența legislației unui stat membru, numai în conformitate cu legislația statului respectiv;

(b) pentru orfanul unui lucrător salariat sau al unui lucrător care a desfășurat o activitate independentă decedat după ce s-a aflat sub incidența legislației mai multor state membre:

(i) în conformitate cu legislația statului membru pe al cărui teritoriu orfanul are reședința, cu condiția ca, luând în considerare, după caz, dispozițiile articolului 79 alineatul (1) litera (a), dreptul la una dintre prestațiile menționate la alineatul (1) să fie dobândit în temeiul legislației statului respectiv;

[…]”

8 Tot în cadrul capitolului 8, articolul 79 din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții comune privind prestațiile pentru copiii aflați în întreținerea titularilor de pensii sau indemnizații și pentru orfani”, are următorul cuprins:

„(1) Prestațiile, în sensul articolelor 77, 78 și 78a, se acordă, în conformitate cu legislația stabilită prin punerea în aplicare a dispozițiilor respectivelor articole, de către instituția responsabilă pentru aplicarea acestei legislații și pe cheltuiala acesteia, ca și cum titularul pensiilor sau indemnizațiilor sau persoana decedată s-ar fi supus numai legislației statului competent.

Cu toate acestea:

(a) dacă legislația respectivă prevede că dobândirea, menținerea sau redobândirea dreptului la prestații depinde de durata perioadelor de asigurare, activitate salariată, activitate independentă sau rezidență, această durată este stabilită luând în considerare, dacă este cazul, dispozițiile articolului 45 sau, după caz, ale articolului 72;

[…]”

9 Potrivit anexei VI la același regulament, referitoare la „Proceduri speciale pentru aplicarea legislațiilor anumitor state membre”:

„A. BELGIA

[…]

7. În temeiul articolului 72 și articolului 79 alineatul (1) [litera (a)] din regulament, se ține seama de perioadele de activitate salariată și de perioadele de asigurare realizate conform legislației altui stat membru în cazul în care dreptul la prestații, în conformitate cu legislația belgiană, se subordonează condiției ca, pentru o perioadă anterioară specificată, să fi fost îndeplinite condițiile privind dobândirea dreptului la alocații familiale în cadrul regimului pentru lucrătorii salariați.

[…]”

10 Articolul 15 din Regulamentul (CEE) nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1408/71 (JO L 74, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 74), în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul nr. 118/97, care cuprinde regulile generale privind totalizarea perioadelor, prevede în principal:

„(1) În cazurile menționate la articolele 18 alineatul (1), 38, 45 alineatele (1)-(3), 64, 67 alineatele (1) și (2) din [R]egulament[ul nr. 1408/71], totalizarea perioadelor se efectuează în conformitate cu următoarele reguli:

(a) la perioadele de asigurare sau de rezidență realizate conform legislației unui stat membru se adaugă perioadele de asigurare sau rezidență realizate conform legislației oricărui alt stat membru, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a se suplimenta perioadele de asigurare sau rezidență realizate conform legislației primului stat membru în vederea dobândirii, păstrării sau recâștigării dreptului la prestații, cu condiția ca aceste perioade de asigurare sau rezidență să nu se suprapună. […]

[…]”

Reglementarea belgiană

11 Articolul 56 bis alineatul 1 din Legile coordonate din 19 decembrie 1939 privind alocațiile familiale pentru lucrătorii salariați (denumite în continuare „Legile coordonate”) prevede că un copil orfan beneficiază de alocații familiale în cuantumurile prevăzute pentru orfani dacă, la momentul decesului unuia dintre părinții săi, fie părintele decedat, fie părintele supraviețuitor îndeplinește condițiile pentru a solicita cel puțin șase alocații lunare forfetare potrivit legilor menționate, în cele 12 luni imediat anterioare decesului.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

12 Doamna Dumont de Chassart, resortisant belgian, este văduva domnului Descampe, tot resortisant belgian. Cuplul a avut un fiu, Diego Descampe, de asemenea cetățean belgian, născut în Franța la 23 ianuarie 2000.

13 Din dosarul aflat la dispoziția Curții rezultă că doamna Dumont de Chassart a desfășurat în Franța o activitate salariată între 28 septembrie 1993 și 31 august 2008. Domnul Descampe, în schimb, și-a desfășurat activitatea salariată atât în Belgia, în perioada cuprinsă între anii 1968 și 1976, precum și în

anii 1987 și 1988, cât și în Franța, în perioada cuprinsă între anii 1989 și 2002. De atunci, domnul Descampe nu a mai lucrat și a trăit în Franța numai din economiile sale, într-o situație de „pensionare anticipată”, fără să primească nicio indemnizație.

14 La 25 aprilie 2008, domnul Descampe a decedat în Franța.

15 La 31 august 2008, doamna Dumont de Chassart a revenit pentru a trăi împreună cu fiul său în Belgia, unde, după ce a desfășurat o activitate salariată timp de aproximativ o lună, a devenit șomer.

16 La 13 octombrie 2008, doamna Dumont de Chassart a prezentat la ONAFTS o cerere de acordare a alocațiilor familiale pentru orfani în favoarea fiului său.

17 La 4 februarie 2009, aceasta a prezentat la ONAFTS și o cerere de acordare a unui supliment de alocații familiale pentru familie monoparentală, începând cu 1 septembrie 2008.

18 La 9 martie 2009, ONAFTS a informat-o pe doamna Dumont de Chassart că i s-au acordat alocațiile familiale, în considerarea activității sale profesionale desfășurate în Belgia, începând cu 1 septembrie 2008.

19 Pe de altă parte, la 6 aprilie 2009, ONAFTS i-a comunicat doamnei Dumont de Chassart că i-a fost acordat și un supliment pentru familie monoparentală, începând cu 1 octombrie 2008.

20 În schimb, la 20 noiembrie 2009, ONAFTS a decis să refuze să îi acorde persoanei interesate alocațiile familiale pentru orfani, pentru motivul că tatăl decedat nu îndeplinea, în cele 12 luni imediat anterioare decesului său, condițiile pentru a solicita cel puțin șase alocații lunare forfetare, astfel cum se prevede la articolul 56 bis din Legile coordonate.

21 La 5 februarie 2010, doamna Dumont de Chassart a introdus o acțiune în fața Tribunal du travail de Bruxelles, prin care a contestat acest refuz susținând că ONAFTS ar fi trebuit să îi acorde alocațiile familiale pentru orfani luând în considerare perioadele de asigurare și perioadele de activitate salariată pe care ea le-a realizat în Franța înainte de decesul soțului.

22 În decizia de trimitere, instanța respectivă subliniază că, potrivit articolului 78 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71, dreptul național aplicabil este cel al statului membru de reședință al copilului orfan și că, așadar, de la 1 septembrie 2008, situației doamnei Dumont de Chassart i se aplică dreptul belgian. Or, instanța de trimitere precizează că, potrivit articolului 56 bis alineatul 1 din Legile coordonate, atât părintele decedat, cât și părintele supraviețuitor pot constitui temei pentru dreptul la alocațiile familiale pentru orfani. În prezenta cauză principală însă, această cerere nu s-ar putea întemeia pe situația părintelui decedat, deoarece, în cele 12 luni imediat anterioare decesului, el nu îndeplinea condițiile necesare pentru a solicita cel puțin șase alocații lunare forfetare în temeiul Legilor coordonate. În ceea ce privește situația părintelui supraviețuitor, doamna Dumont de Chassart ar îndeplini această condiție numai în cazul în care perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate în Franța ar trebui să fie asimilate perioadelor de asigurare și de activitate salariată realizate în Belgia.

23 Cu toate acestea, instanța de trimitere apreciază că aplicarea normei de asimilare prevăzute la articolul 72 din Regulamentul nr. 1408/71 este exclusă de articolul 79 alineatul (1) din acest regulament. Astfel, această din urmă dispoziție, care face trimitere la articolul 72 menționat, s-ar referi, astfel cum a susținut ONAFTS în cadrul cauzei principale, la perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate de lucrătorul decedat, iar nu la cele realizate de lucrătorul supraviețuitor. Domeniul de aplicare *ratione personae* al articolului 79 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 și, în consecință, al trimiterii la articolul 72 din același regulament, ar fi astfel mai limitat decât cel al articolului 56 bis din Legile coordonate.

24 Tribunal du travail de Bruxelles se întreabă dacă această limitare a domeniului de aplicare al articolului 56 bis alineatul 1 din Legile coordonate prin articolul 79 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 constituie o încălcare a principiului egalității de tratament și a principiului nediscriminării, consacrate în dreptul Uniunii. În această privință, instanța respectivă are dubii în special în ceea ce privește distincția pe care ar trebui să o facă între copiii părinților care nu au părăsit niciodată teritoriul belgian pentru a desfășura o activitate profesională într-un alt stat membru și copiii ai căror părinți, cetățeni ai Uniunii, au locuit într-un alt stat membru, în care, în perioada de referință relevantă din perspectiva legislației belgiene, părintele supraviețuitor a lucrat, în timp ce părintele decedat nu a desfășurat nicio activitate. Astfel, în ceea ce privește prima categorie de copii, părintele supraviețuitor, care a lucrat în Belgia în perioada de referință, ar putea invoca, pe lângă perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate de părintele decedat, și perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate de el însuși în Belgia, în timp ce, în cazul celei de a doua categorii, părintele supraviețuitor nu ar putea invoca în Belgia perioadele realizate într-un alt stat membru.

25 În aceste condiții, Tribunal du travail de Bruxelles a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 79 [alineatul (1)] din Regulament[ul nr. 1408/71] încalcă principiile generale ale egalității și nediscriminării, consacrate, printre altele, la articolul 14 din Convenția [europeană] pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, coroborat eventual cu articolele 17, 39 și/sau 43 din versiunea consolidată a Tratatului [CE], atunci când este interpretat în sensul că nu ar permite decât părintelui defunct să beneficieze de regulile de asimilare a perioadelor de asigurare, activitate salariată sau activitate independentă prevăzute la articolul 72 din [regulamentul menționat], astfel încât, în consecință, articolul 56 bis [alineatul 1 din Legile coordonate] exclude, în cazul părintelui supraviețuitor, oricare ar fi naționalitatea acestuia, cu condiția să fie resortisant al unui stat membru sau cu condiția să intre în domeniul de aplicare [al aceluiași regulament], care a lucrat într-un alt stat al Uniunii Europene în perioada de 12 luni vizată la articolul 56 bis [alineatul 1 din Legile coordonate], posibilitatea de a face dovada că îndeplinește condiția potrivit căreia, în calitatea sa de solicitant în sensul articolului 51 [alineatul] 3 punctul 1 [din aceleași legi], acesta ar fi putut pretinde șase alocații lunare forfetare în cursul celor 12 luni imediat anterioare decesului, în timp ce părintele supraviețuitor, de cetățenie belgiană sau resortisant al unui alt stat membru al Uniunii Europene, care ar fi lucrat exclusiv în Belgia în perioada de 12 luni vizată la articolul 56 bis [alineatul 1 din Legile coordonate], eventual deoarece nu ar fi părăsit niciodată teritoriul belgian, ar avea permisiunea să facă o asemenea dovadă?”

Cu privire la întrebarea preliminară

26 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 72, articolul 78 alineatul (2) litera (b) și articolul 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretate în sensul că, în vederea cumulării perioadelor de asigurare și de activitate salariată necesare dobândirii într-un stat membru a dreptului la prestații pentru orfani, acestea permit doar luarea în considerare a perioadelor realizate într-un alt stat membru numai de părintele decedat, cu excluderea celor realizate de părintele supraviețuitor. În cazul în care aceasta ar fi situația, instanța respectivă întreabă dacă dispozițiile menționate ale Regulamentului nr. 1408/71 sunt conforme cu principiul general al egalității de tratament și cu principiul nediscriminării.

Cu privire la aplicabilitatea Regulamentului nr. 1408/71

27 Cu titlu introductiv, trebuie precizat de la bun început că, contrar celor susținute de guvernul belgian în observațiile scrise, avânzii-cauză ai unui părinte decedat, precum domnul Descampe, nu pot fi lipsiți de dreptul de a se prevala de aplicarea Regulamentului nr. 1408/71 pentru motivul că acest părinte, din

cauza faptului că nu mai era asigurat, la momentul decesului său, în niciuna dintre ramurile de securitate socială enumerate la articolul 4 alineatul (1) din acest regulament, ar fi pierdut calitatea de „lucrător” în sensul articolului 1 litera (a) din regulamentul menționat.

28 Astfel, în temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 1408/71, care stabilește domeniul de aplicare personal al regulamentului respectiv, acesta din urmă se aplică supraviețuitorilor lucrătorilor care „s-au aflat sub incidența” unui regim de securitate socială al unuia sau al mai multor state membre în sensul articolului 4 alineatul (1) din același regulament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 martie 1978, Laumann, 115/77, Rec., p. 805, punctul 5, și Hotărârea din 25 iunie 1997, Mora Romero, C-131/96, Rec., p. I-3659, punctul 21).

29 Or, în cauza principală, este cert că domnul Descampe, care a desfășurat o activitate profesională atât în Belgia, cât și în Franța între anii 1968 și 2002, a fost afiliat la regimurile de securitate socială ale acestor două state membre. Astfel, din dosarul prezentat Curții rezultă că, dacă domnul Descampe nu ar fi decedat cu puțin timp înainte de vârsta de pensionare, el ar fi avut dreptul, între altele, la o pensie pentru limită de vârstă, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 1408/71, în fiecare dintre aceste state membre.

30 În orice caz, nu se contestă că, atât anterior, cât și ulterior decesului domnului Descampe, doamna Dumont de Chassart, care solicită prestația pentru orfani în discuție în cauza principală, era asigurată în cadrul unui regim de securitate socială al unui stat membru, în sensul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71, astfel încât deține calitatea de „lucrător”, în sensul articolului 1 litera (a) din acest regulament, și, prin urmare, intră sub incidența regulamentului respectiv, în temeiul articolului 2 din acesta.

31 În consecință, trebuie să se constate că o situație precum cea în discuție în cauza principală intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1408/71.

Cu privire la interpretarea articolului 72, a articolului 78 alineatul (2) litera (b) și a articolului 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71

32 În ceea ce privește dreptul la prestații pentru orfani, trebuie amintit că regulile enunțate la articolul 78 din Regulamentul nr. 1408/71 urmăresc să stabilească statul membru a cărui legislație guvernează acordarea prestațiilor respective, acestea fiind, în principiu, acordate doar potrivit legislației statului membru respectiv. Din alineatul (2) litera (b) punctul (i) al acestui articol rezultă că, dacă lucrătorul decedat s-a aflat sub incidența legislației mai multor state membre, prestațiile menționate sunt acordate potrivit legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința orfanul lucrătorului decedat. Statul membru de reședință este astfel desemnat de această dispoziție ca singurul competent pentru acordarea prestațiilor în cauză (a se vedea în special Hotărârea din 27 februarie 1997, Bastos Moriana și alții, C-59/95, Rec., p. I-1071, punctele 15 și 18, și Hotărârea din 20 octombrie 2011, Pérez García și alții, C-225/10, Rep., p. I-10111, punctul 39).

33 În temeiul articolului 79 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1408/71, statul membru competent trebuie să acorde prestațiile potrivit propriei legislații naționale, „ca și cum” lucrătorul decedat s-ar fi supus numai acestei legislații.

34 Guvernul belgian susține că aceste dispoziții din Regulamentul nr. 1408/71 permit, în vederea cumulării perioadelor de asigurare și de activitate salariată necesare dobândirii dreptului la prestații pentru orfani, doar luarea în considerare a perioadelor realizate de părintele decedat, cu condiția ca acesta să fi contabilizat deja o anumită perioadă de asigurare sau de activitate salariată în statul membru solicitat să acorde prestațiile. Ar rezulta din aceasta că, în cauza principală, perioadele de

asigurare și de activitate salariată realizate de doamna Dumont de Chassart în Franța în cursul anului care a precedat decesul soțului său nu ar putea fi luate în considerare pentru dobândirea dreptului la prestațiile pentru orfani prevăzute de legislația belgiană.

35 În această privință, trebuie observat că, într-adevăr, articolul 78 din Regulamentul nr. 1408/71 guvernează, potrivit propriului conținut al alineatului (2) litera (a) și litera (b) primul paragraf, doar dreptul la prestațiile pentru „orfanul unui lucrător decedat”. Această dispoziție nu se aplică, prin urmare, astfel cum a hotărât deja Curtea, în cazul copiilor rămași orfani în urma decesului unui părinte care nu avea el însuși calitatea de lucrător (Hotărârea din 14 martie 1989, Baldi, 1/88, Rec., p. 667, punctul 15).

36 Este de asemenea adevărat că, tot astfel, articolul 79 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1408/71 urmărește, în ceea ce privește plata prestațiilor, potrivit conținutului alineatului (1) primul paragraf, numai situația „persoan[ei] decedat[e]”.

37 Cu toate acestea, trebuie amintit că, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 32 și 33 din prezenta hotărâre, articolul 78 alineatul (2) și articolul 79 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1408/71 se limitează să enunțe o „regulă de conflict”, al cărei obiect îl constituie doar stabilirea legislației aplicabile în cazul orfanilor al căror părinte decedat avea calitatea de lucrător, precum și a instituției însărcinate cu plata prestațiilor vizate în situația respectivă.

38 Astfel, aceste dispoziții au ca scop nu doar să evite aplicarea simultană a mai multor legislații naționale și complicațiile care pot apărea din aceasta, ci și să împiedice ca persoanele care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1408/71 să fie lipsite de protecție în materie de securitate socială din cauza lipsei legislației care le-ar fi aplicabilă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 iunie 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Rec., p. I-3419, punctul 28).

39 În schimb, dispozițiile respective în sine nu au ca obiect stabilirea condițiilor de fond ale existenței dreptului la prestații pentru orfani. În principiu, legislația fiecărui stat membru este cea care trebuie să stabilească aceste condiții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2012, Bakker, C-106/11, punctul 32 și jurisprudența citată).

40 Astfel, Regulamentul nr. 1408/71 nu organizează un regim comun de securitate socială, ci permite subzistența unor regimuri naționale distincte și are drept unic obiectiv să asigure o coordonare între acestea din urmă. Acesta permite, așadar, subzistența unor regimuri distincte care dau naștere unor creanțe distincte în raport cu instituții distincte împotriva cărora prestatorul deține drepturi directe în temeiul fie numai al dreptului intern, fie al dreptului intern completat, dacă este necesar, de dreptul Uniunii (Hotărârea din 3 aprilie 2008, Chuck, C-331/06, Rep., p. I-1957, punctul 27).

41 În lipsa unei armonizări la nivelul Uniunii, fiecare stat membru rămâne, prin urmare, competent să stabilească prin legislația națională, cu respectarea dreptului Uniunii, condițiile în care se acordă prestațiile unui regim de securitate socială (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 14 octombrie 2010, van Delft și alții, C-345/09, Rep., p. I-9879, punctele 84 și 99, precum și Hotărârea din 30 iunie 2011, da Silva Martins, C-388/09, Rep., p. I-5737, punctul 71 și jurisprudența citată).

42 Rezultă că, în cadrul articolului 78 alineatul (2) și al articolului 79 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1408/71, calitatea de „lucrător decedat” constituie doar un criteriu de legătură prin care se stabilește, pe de o parte, aplicabilitatea acestor dispoziții, iar pe de altă parte, prin coroborare cu locul de reședință al orfanului, legislația națională aplicabilă.

43 În speță, nu se contestă faptul că criteriul de legătură prevăzut la articolul 78 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 atrage aplicarea legislației belgiene, și anume a articolului 56 bis alineatul 1 din Legile coordonate. Prin urmare, în aplicarea articolului 79 alineatul (1) primul

paragraf din Regulamentul nr. 1408/71, revine autorităților competente belgiene sarcina de a acorda prestațiile vizate potrivit legislației belgiene, ca și cum domnul Descampe ar fi fost supus doar acestei legislații.

44 Astfel, din moment ce, în temeiul acestor dispoziții, într-o primă etapă, legislația belgiană a fost desemnată ca legislație aplicabilă pentru acordarea prestațiilor pentru orfani, autoritățile belgiene fiind de altfel desemnate ca având sarcina de a plăti aceste prestații, existența, într-o a doua etapă, a dreptului la prestații pentru orfani depinde, conform jurisprudenței amintite la punctele 39-41 din prezenta hotărâre, de conținutul legislației belgiene astfel desemnate, mai precis de cel al articolului 56 bis alineatul 1 din Legile coordonate.

45 Or, în această privință, nu se contestă că dispoziția națională menționată permite, în vederea stabilirii existenței dreptului la prestații pentru orfani, luarea în considerare a perioadelor de asigurare și de activitate salariată realizate atât de părintele decedat, cât și de părintele supraviețuitor.

46 În aceste condiții, în temeiul regulii enunțate la articolul 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, în vederea stabilirii existenței, în cauza principală, a dreptului la prestații pentru orfani, instituțiile belgiene competente trebuie să țină seama, conform principiului cumulării perioadelor de asigurare și de activitate salariată prevăzut la articolul 72 din același regulament, la care face trimitere articolul 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a), de perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate de părintele supraviețuitor într-un alt stat membru.

47 Astfel, această dispoziție, care atenuează pe fond legislația națională aplicabilă prin faptul că prevede, în favoarea orfanului unui lucrător decedat, principiul cumulării perioadelor de asigurare și de activitate salariată, nu determină nicio restrângere a domeniului de aplicare personal al legislației naționale menționate. În cele din urmă, trebuie să se constate că dispoziția respectivă nu face nicio referire la noțiunea „lucrător decedat”.

48 Guvernul belgian susține însă că luarea în considerare de către instituțiile competente belgiene, în vederea cumulării lor, a perioadelor de activitate exercitate într-un alt stat membru impune să fi fost desfășurată o activitate minimală și în Belgia în perioada de referință. Așadar, articolul 79 din Regulamentul nr. 1408/71 nu ar putea fi interpretat în sensul că obligă aceste instituții să țină seama de activitatea desfășurată de doamna Dumont de Chassart în Franța decât dacă această activitate ar permite completarea unei perioade de asigurare sau de activitate salariată realizată în Belgia. Or, în speță, nici domnul Descampe, nici doamna Dumont de Chassart nu puteau, potrivit guvernului respectiv, să se prevaleze de realizarea unei astfel de perioade în Belgia în cursul anului care a precedat decesul domnului Descampe.

49 Această interpretare nu poate fi primită.

50 După cum Curtea a statuat deja la punctul 44 din Hotărârea din 15 decembrie 2011, Bergström (C-257/10, Rep., p. I-13227), un stat membru competent să acorde o prestație familială nu poate pretinde ca, în plus față de perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate în alt stat membru, să se fi realizat o altă perioadă pe teritoriul său.

51 Atât textul articolului 72 din Regulamentul nr. 1408/71, cât și cel al anexei VI litera A punctul 7 la acest regulament, care privește acordarea de prestații pentru orfani în Belgia, sunt formulate, în această privință, în termeni lipsiți de ambiguitate. Prima dintre aceste dispoziții cuprinde astfel cerința ca, în cadrul cumulării, să se ia în considerare „perioadele de asigurare, de activitate salariată sau de activitate independentă realizate în orice alt stat membru” ca și cum ar fi perioade realizate în temeiul legislației pe care o aplică instituția competentă, în timp ce, potrivit celei de a doua dispoziții, pentru acordarea prestațiilor pentru orfani, „se ține seama” de perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate conform legislației altui stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea Bergström, citată anterior, punctul 41).

52 Pe de altă parte, trebuie amintit că Regulamentul nr. 1408/71 a fost adoptat în temeiul articolului 51 din Tratatul CEE (devenit articolul 51 din Tratatul CE, la rândul său devenit, după modificare, articolul 42 CE, iar ulterior articolul 48 TFUE), care a autorizat Consiliul Uniunii Europene să adopte, în domeniul securității sociale, măsurile necesare pentru instituirea liberei circulații a lucrătorilor, în special prin instituirea unui sistem care să asigure lucrătorilor migranți și persoanelor aflate în întreținerea acestora cumulul „tuturor perioadelor” luate în considerare de diferitele legislații interne, în vederea dobândirii și păstrării dreptului la prestații, precum și pentru calcularea acestora (Hotărârea Bergström, citată anterior, punctul 42).

53 Această interpretare este conformă totodată cu obiectivul urmărit de articolul 48 TFUE, în lumina căruia trebuie interpretate dispozițiile Regulamentului nr. 1408/71, care este acela de a contribui la stabilirea unei libertăți de circulație a lucrătorilor migranți cât mai complete posibil (a se vedea în special Hotărârea da Silva Martins, citată anterior, punctul 70, și Hotărârea din 12 iunie 2012, Hudzinski și Wawrzyniak, C-611/10 și C-612/10, punctul 53; a se vedea în acest sens Hotărârea Bergström, citată anterior, punctul 43).

54 Astfel, articolele 45 TFUE-48 TFUE, precum și Regulamentul nr. 1408/71, adoptat pentru punerea în aplicare a acestora, au ca obiect în special să evite ca un lucrător care, făcând uz de dreptul său la liberă circulație, a desfășurat activități salariate în mai multe state membre să fie, fără o justificare obiectivă, tratat mai defavorabil decât cel a cărui întreagă carieră s-a desfășurat într-un singur stat membru (a se vedea în special Hotărârile da Silva Martins, punctul 76, și Hudzinski și Wawrzyniak, punctul 80, citate anterior).

55 Or, în speță, neluarea în considerare de către un stat membru, în vederea stabilirii existenței dreptului la prestații pentru orfani, a perioadelor de asigurare și de activitate salariată realizate într-un alt stat membru de un lucrător, resortisant național și părinte supraviețuitor al copilului unui lucrător decedat, ar putea dezavantaja acest lucrător pentru singurul motiv că și-a exercitat dreptul la liberă circulație garantat de articolul 45 TFUE și, în consecință, l-ar putea descuraja să se întoarcă în statul membru de origine după decesul soțului său, în exercitarea dreptului la liberă circulație în temeiul aceleiași dispoziții sau în temeiul articolului 21 TFUE.

56 Niciunul dintre argumentele avansate de guvernul belgian nu poate repune în discuție această interpretare.

57 În primul rând, articolul 15 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 574/72, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul nr. 118/97, pe care se întemeiază acest guvern în observațiile scrise, are în vedere în mod explicit, potrivit textului primului paragraf, doar prestațiile pentru boală și maternitate, pentru invaliditate, limită de vârstă și deces, precum și pentru șomaj. În schimb, această dispoziție nu privește prestațiile familiale, precum prestațiile pentru orfani în discuție în cauza principală.

58 În continuare, Hotărârea Pérez García și alții, citată anterior, invocată de guvernul menționat în cursul ședinței, nu este relevantă pentru soluționarea litigiului principal, întrucât nu privește cumularea perioadelor de asigurare și de activitate salariată în sensul articolului 72 și al articolului 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71.

59 În sfârșit, în ceea ce privește Hotărârea din 24 aprilie 1980, Coonan (110/79, Rec., p. 1445, punctul 13), și Hotărârea din 27 ianuarie 1981, Vigier (70/80, Rec., p. 229, punctele 19 și 20), evocate de asemenea în cursul ședinței, deși este adevărat că, în cadrul acestora, Curtea a statuat că, în cazul în care, potrivit legislației naționale, afilierea la un regim de securitate socială este supusă condiției ca persoana interesată să fi fost afiliată anterior la un regim de securitate național, Regulamentul nr. 1408/71 nu obligă statele membre să asimileze perioadele de asigurare realizate în alt stat membru celor care

trebuiau realizate anterior pe teritoriul național, este suficient să se constate că prezenta cauză nu privește afilierea la un regim de securitate socială, doamna Dumont de Chassart fiind afiliată la regimul de securitate socială al lucrătorilor salariați belgian.

60 Rezultă că articolul 72 și articolul 79 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, departe de a se opune, într-o cauză precum cauza principală, luării în considerare a perioadelor de asigurare și de activitate salariată realizate într-un alt stat membru de părintele supraviețuitor al copilului unui lucrător decedat, impun, dimpotrivă, o astfel de luare în considerare atunci când legislația statului membru competent prevede că nu numai părintele decedat, ci și părintele supraviețuitor, dacă au calitatea de lucrători, pot constitui temei pentru dreptul la prestații pentru orfani.

61 În aceste condiții, nu este necesar să se examineze dacă dispozițiile menționate ale Regulamentului nr. 1408/71 sunt conforme principiului egalității de tratament și principiului nediscriminării.

62 Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 72, articolul 78 alineatul (2) litera (b) și articolul 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care o reglementare națională a unui stat membru prevede că atât părintele decedat, cât și părintele supraviețuitor, dacă au calitatea de lucrători, pot constitui temei pentru dreptul la prestații pentru orfani, aceste dispoziții impun ca perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate de părintele supraviețuitor într-un alt stat membru să fie luate în considerare la cumularea perioadelor necesare dobândirii dreptului la prestații în primul dintre aceste state membre. Nu are relevanță în această privință faptul că părintele supraviețuitor nu ar putea să se prevaleze de nicio perioadă de asigurare sau de activitate salariată în acest stat membru în perioada de referință stabilită pentru dobândirea acestui drept de reglementarea națională menționată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

63 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 72, articolul 78 alineatul (2) litera (b) și articolul 79 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1399/1999 al Consiliului din 29 aprilie 1999, trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care o reglementare națională a unui stat membru prevede că atât părintele decedat, cât și părintele supraviețuitor, dacă au calitatea de lucrători, pot constitui temei pentru dreptul la prestații pentru orfani, aceste dispoziții impun ca perioadele de asigurare și de activitate salariată realizate de părintele supraviețuitor într-un alt stat membru să fie luate în considerare la cumularea perioadelor necesare dobândirii dreptului la prestații în primul dintre aceste state membre. Nu are relevanță în această privință faptul că părintele supraviețuitor nu ar putea să se prevaleze de nicio perioadă de asigurare sau de activitate salariată în acest stat membru în perioada de referință stabilită pentru dobândirea acestui drept de reglementarea națională menționată.

Semnături